

"Memories after My Death: The Story of Joseph 'Tommy' Lapid" (*Memorii de după mormânt: Povestea lui Joseph 'Tommy' Lapid*) de Yair Lapid

De Getta Neumann

Tatăl și fiul în anii '80. Foto: Moshe Shai

Memorii de după mormânt: Povestea lui Joseph 'Tommy' Lapid, de Yair Lapid, omagiul fiului pentru tatăl venerat, este o carte emoționantă prin dragostea care a inspirat-o și prin dragostea pe care o degajă. Fiul e pătruns atât de intim de ființa, gândurile și caracterul tatălui care se împărtășise prin povestiri și anecdote, prin scrieri, interviuri și apariții publice, că ne vorbește prin glasul lui, adoptându-i identitatea - o tehnică narativă îndrăzneată și cu riscuri. Citim în așa-zisele memorii ale lui Tommy Lapid despre copilăria lui la Novi Sad, despre părinți și anii războiului, despre ce și cum a simțit și gândit, dar și despre propria lui înmormântare. Sună ciudat și totodată natural. Intrăm în acest joc fără suspiciuni, tresărim, dar acceptăm ca autentice povestirile lui Tommy, chiar și despre întâmplări ce au avut loc după dispariția lui, uitând existența naratorului real care s-a contopit cu cel fictiv, uitând că citim o pseudo-autobiografie, o istorie pe care tatăl i-a transmis-o fiului, un fiu nu mai puțin celebru, ca scriitor, jurnalist, moderator la televiziune și recent, ca politician, fondatorul partidului *Eiș Atid* (Viitorul există) și ministru de finanțe în guvernul actual.

„Am avut întotdeauna mari admiratori și mari detractori, dar nimeni nu a rămas indiferent la persoana mea”, ne spune, fără modestie fățarnică, Tommy Lapid, o personalitate celebră în Israel, o figură plină de culoare și vervă. A fost jurnalist, scriitor talentat, vorbitor carismatic, politician pasionat; participant la dezbateri la televiziune (emisiunea „Popolitika” a ajuns numărul unu de atracție pentru publicul israelian); director la Israel Broadcasting Authority, rețeaua de radio și televiziune; colaborator al mogul-ului presei Robert Maxwell; președintele comitetului de conducere al instituției Yad Vashem. Lista nu este completă.

Deja în timpul vieții Tommy devenise o legendă, Yair o eternizează. Lapid și-a pus amprenta pe cursul istoriei statului Israel, a fost alături de conducătorii țării și prieten bun cu Ephraim Kishon, Ariel Sharon, Ehud Olmert, ca să numim numai câteva personalități. A reprezentat israelianul tipic, supraviețuitor al Holocaustului, maestru al supraviețuirii. Băiețelul Tommy fugea în zigzag pe străzile Belgrad-ului bombardat, încercând să eschiveze pietrele, cărămizile, lemnele care cădeau din clădirile lovite. Dacă piatra nimerea în zig, arta era să te afli în zag, ne spune el. Pentru evreii din acei ani cumpliți, existența era, așa cum pentru israelieni este și azi, deseori un zigzag.

Cartea a devenit un best-seller în Israel. Noi, cei cu rădăcinile în Europa din mijlocul secolului XX și vorbitori de maghiară, îl revendicăm pe Tommy Lapid ca pe unul de-al nostru. O prietenă mi-a scris: „M-a emoționat foarte mult cartea. A fost un evreu ungar cultivat, spiritual, plăcut, dar hutzpa și certăreț... Iubea viața, îi plăceau provocările, dificultățile.” De ce suntem atât de mișcați de soarta și de personalitatea lui? Am avut impresia că îl cunosc. Îmi este familiar, parcă îmi amintește de cineva. Era un om dintr-o bucată, cu iubiri, - soția, și ea scriitoare de succes, și cei trei copii - și prietenii de o viață; plin de temperament și umor; un evreu laic, adversar înverșunat al ultra-ortodocșilor; polemist excelent, tăios, uneori brutal, uneori chiar vulgar, întotdeauna curajos, plin de energie și convingere; cald cu familia și prietenii apropiați, feroce cu oponenții; o personalitate plină de contradicții (îl citează pe umoristul Karinty Frigyes care a visat că era două pisici care se jucau una cu alta; la Lapid se sfâșiau una pe alta!) Era un om gras, cu un răs enorm, cu o poftă nepotolită de gulaș și de tort, cu chef de ceartă, sentimental și afectuos, puternic, dar vulnerabil. Ne este

simpatic și apropiat tocmai prin aceste dimensiuni și afecte excesive, prin vitalitate, prin spiritul lui de luptător, prin dragostea lui de viață și de oameni.

Cel mai bine s-a caracterizat el însuși în prima emisiune radio dintr-un program început în 2006 :

Mărturisesc ca sunt elitist. Mărturisesc că sunt gras. Mărturisesc că sunt burghez, mărturisesc că sunt bătrân, mărturisesc că sunt o celebritate. Mărturisesc că sunt un intelectual. ... Slavă Domnului!

Mărturisesc că sunt un evreu ashkenaz, că îmi place gulaș mai mult decât cușcuș, că prefer muzica clasică melodiilor orientale. ... Mărturisesc că nu mă potrivesc în lumea Orientului Apropiat, că nu cred în Dumnezeu. Slavă Domnului!

....

Mărturisesc că nu suport liberalii care varsă lacrimi de crocodil. Mărturisesc că nu îmi plac grevele. Mărturisesc că nu ador palestinienii. Mărturisesc că nu cred că toți oamenii sunt egali. ... Mărturisesc că dacă sunt lupte de stradă, sunt de partea polițiștilor. Mărturisesc că am prejudecăți. Slavă Domnului!

Și asta nu e tot. Mărturisesc că sunt un patriot israelian. Mărturisesc că sunt un evreu laic. Slavă Domnului! (Extrase traduse din engleză, n.a.)

.....

Quotes (Câteva citate din traducerea în engleză)

„You gotta try your luck at least once a day, because you could be going around lucky all day and not even know it.”

„The years taught me that the people who fear change the most are the ones least satisfied with their lives.”

„Happiness, in my opinion, is a character trait. Just as there are people who know how to paint, and there are people with a musical ear, there are people adept at happiness.”

„Justice is the biggest criminal in the history of nations, because in the name of justice it is permissible to do what is impermissible to do what is impermissible in the name of mercy and kindness and charity.”

„... in a real war, people who have been saved do not really feel any real relief, only guilt. I carried this guilt around with me my entire life.”

„I do not believe in the concept of heaven, but I have seen hell and there are no toilets there.” (În ghetoul din Budapesta)

„I love Hungarian culture, its food, its wonderful gypsy music, its poetry, but I do not love the Hungarians themselves. Their fervor in assisting the murder of the Jews – among them, most of my family – is something I cannot forget ...”

„Israel is a sweaty, irritable and sometimes vulgar country, but it is also a country in which every citizen takes its fate and future personally.”

„...life is love and love is life, it is all about the people you love who love you.”